

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel. +370 70662008, faks. +370 70662000, el. p. aaa@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898 PVM mokėtojo kodas LT100001069417.

Savivaldybės įmonė „Vilniaus planas“
Konstitucijos pr. 3
LT-09601 Vilnius

2013-02-27
į 2013-02-21

Nr. (2.6)-A4-600

Mindaugui Bilkiui
Žalumos g. 16-1, Brinkiškių k.,
Dukštų sen., Vilniaus raj.
el. paštas: mindaugasb7@gmail.com.

Kopija
Adresatams pagal sąrašą

ATRANKOS IŠVADA DĖL JERUZALĖS TVENKINIO IŠVALYMO DARBŲ POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

1. Informaciją pateikė – Mindaugas Bilkis, Žalumos g. 16-1, Brinkiškių k., Dukštų sen., Vilniaus raj., tel. 8 (686) 12225, el. paštas mindaugasb7@gmail.com.

2. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas – Savivaldybės įmonė „Vilniaus planas“, Konstitucijos pr. 3, LT-09601 Vilnius, tel.: (8 5) 211 2192, faks. (8 5) 211 2445.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – Jeruzalės tvenkinio išvalymo darbai.

4. Numatoma planuojamos ūkinės veiklos vieta – Šiaurinė Vilniaus miesto dalis, Verkių seniūnija, Jeruzalės mikrorajonas, kvartalas tarp Jeruzalės, Mokyklos, Pašvaistės, M. Marcinkevičiaus ir Mokslininkų gatvių.

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas – Jeruzalės tvenkinio plotas yra apie 3,19 ha. įskaitant vandens augalija (makrofitais) apžėlusią teritoriją prie upelio įtekėjimo į tvenkinį. Planuojamas išvalyti tvenkinio plotas atitinka laisvo, neužžėlusio vandens paviršiaus 2,642 ha plotą. Tvenkinio pietinėje pusėje įrengtas nedidelis parkas su pėsčiųjų takais ir tilteliais. Aplink planuojamos ūkinės veiklos vietą yra nuosavi, daugiabučiai namai, Vilniaus universitetinės ligoninės korpusai, bei kotedžai. Artimiausioje tvenkinio aplinkoje, pietvakarinėje pusėje yra du gyvenamieji namai. Artimesnis gyvenamasis namas yra apie 15 m nuo tvenkinio kranto, tolimesnis gyvenamasis namas – už 100 m į pietvakarius nuo tvenkinio. Artimiausi Jeruzalės mikrorajono daugiabučiai namai yra už 55 m į pietus nuo tvenkinio. Numatomos dumblo sėsdintuvo aikštelės teritorijoje 100 m atstumu nėra gyvenamųjų namų.

Dabartiniu metu parkas pietinėje tvenkinio pusėje apleistas, takeliai užžėlę. Tvenkinio pakrantės apžėlusios menkaverčiais krūmais ir medžiais, tvenkinyje želia makrofitai.

Valant tvenkinį būtų pašalinta apie 25012,8 m³, tame tarpe 11941,7 m³ naftos produktais užteršto dumblo. Dumblo storis tvenkinyje kinta iki 2,4 m. Didžiausias dumblo storis (virš 2,0 m) yra centrinėje tvenkinio dalyje, buvusioje upelio slėnio centrinėje dalyje. Pietinėje tvenkinio pusėje esančioje įlankoje dumblo storis neviršija 1,0 m. Periferinėse tvenkinio dalyse, link krantų dumblo storis nuosekliai mažėja ir priekrantinėse dalyse jo nėra. Pagal UAB „DGE Baltic Soil and Environment“ atliktus Jeruzalės tvenkinio tyrimus, visas dumblas susikaupęs 2,642 ha tvenkinio plote, todėl dumblą numatyta valyti iš šio ploto.

Jeruzalės ežerėlio (toliau - tvenkinio) išvalymo darbams atlikti bus parengtas darbų

projektas. Jeruzalės tvenkinio valymo darbams atlikti nagrinėtos 4 alternatyvos.

I alternatyva, tvenkinys paliekamas esamos būsenos, nevalomas. Ši alternatyva yra netinkama tiek ekologiniu, tiek rekreaciniu požiūriu. Tvenkinys virstų pelke, pagausėtų mašalų, gali atsirasti nemalonūs kvapai, o tai keltų diskomfortą tiek vietos gyventojams, tiek besigydantiems Vilniaus universitetinės ligoninės Santariškių klinikų pacientams. Alternatyvos atsisakyta.

II alternatyva, būtų išvalytas 2,642 ha tvenkinio plotas, pašalinta apie 25012,8 m³ dumblo, tame tarpe 11941,7 m³ naftos produktais užteršto dumblo. Dumblas būtų siurbiamas į planuojamą įrengti tvenkinio šiaurinėje griovoje sėdintuvą. Tačiau norint čia sutalpinti visą dumblą reiktų pastatyti 10 m aukščio pylimą iš tvenkinio pusės. Tvenkinio augalija būtų šalinama ir sandėliuojama nusausinimui pietvakarinėje griovoje iki jos išvežimo į pasirinktą kompostavimo aikštelę. Šios alternatyvos įgyvendinimas pareikalautų didelių finansinių sąnaudų bei būtų rizikinga pylimo griūties atveju žmonių gyvybei. Šiaurinėje griovoje esanti žemė priklauso miško teritorijai, todėl šias teritorijas administruojančios institucijos yra pateikusios neigiamą atsakymą dėl leidimo leisti laikinai naudoti šiaurinę griovą dumblo sausinimui. Alternatyvos atsisakyta.

III alternatyva valymo darbų seka identiška kaip aprašyta II alternatyvoje. Tik sėdintuvas būtų įrengtas tvenkinio šiaurinio šlaito viršuje esančioje teritorijoje. Dumblo sėdintuvo įrengimui šioje teritorijoje galima iškasti tik apie 10 000 m³ duobę su pylimais. Tokios talpos sėdintuvas neužtikrins tvenkinio išvalymo vienu etapu. Tai pailgins valymo darbus ir kaštus. Be to, šioje teritorijoje yra piltinis gruntas, todėl iškiltų grėsmė sėdintuvo pylimų stabilumui. Taip pat esant aukštam skardžiui teks papildomai įrengti dumblo perpumpavimo stotį, kadangi žemsiurbė negalės pakelti dumblo į 16 – 18 m aukštį. Alternatyvos atsisakyta.

IV alternatyva Jeruzalės tvenkinyje susikaupusio dumblo džiovinimui ir laikinam sandėliavimui galima naudoti už apytiksliai 1,5 km į vakarus nuo tvenkinio esančią laukymę ties Mokslininkų ir Noragiškių gatvių sankryža. Teritorija nėra priskiriama miško žemei, yra pakankamo ploto norint sutalpinti dumblą yra gautas sutikimas iš Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus dėl laikino žemės naudojimo. Be to ši teritorija yra toliau nuo judraus kelio, apsupta medžių ir nuošaliau nuo artimiausių gyvenamųjų namų. Numatomos dumblo sėdintuvo aikštelės teritorijoje 100 m atstumu nėra gyvenamųjų namų. Dumblas būtų perpumpuojamas į ten įrengtame dumblo sėdintuve paklotus geotekstilinius maišus. Atlikus galimų dumblo sėdintuvų įrengimo vietų analizę siūloma pasirinkti IV alternatyvą.

Tvenkinio valymo darbai prasidės nuo menkaverčių medžių ir krūmų pašalinimo, trukdančių dumblo sėdintuvo įrengimui. Medžiai ir krūmai nebus kertami tvenkinio pakrantėse ir šlaituose. Jie bus pašalinti tik iš dumblo sėdintuvo ir laikinosios augalijos perkrovimo aikštelės teritorijos. Po to bus nukastas 30 cm storio augalinis sluoksnis nuo numatomos dumblo nusausinimo aikštelės (dumblo sėdintuvo) ploto ir laikinai sandėliuojamas šalia. Vėliau bus įrengta dumblo sausinimo aikštelė, formuojami apsauginiai pylimai iš vietinio grunto, drenažo sistema, klojami geotekstiliniai maišai ir įrengiami kiti reikalingi inžineriniai įrenginiai. Po to iš tvenkinio bus šalinama vandens augalija ją nupjaunant ir išraunant žemsiurbe bei amfibija, skirta augalijos transportavimui į krantą. Augalija bus surenkama į tvenkinio šiaurinėje dalyje esančią įlanką, kur bus įrengta lengvų konstrukcijų laikina krantinė. Augalija bus kraunama į ten stovinčius konteinerius, kuriuos į viršų pakels kranas, keltuvas ar kitas panašaus tipo įrenginys ir talpins į šiaurės griovos rytinėje dalyje įrengtą laikiną augalijos perkrovimo aikštelę. Tuomet iš augalijos bus išrenkamos įvairių rūšių atliekos ir išrūšiuojamos į atskirus konteinerius. Išrinkus atliekas iš augalijos, augalija sunkvežimiais, nesandėliuojant jos laikinoje perkrovimo aikštelėje bus transportuojama į pasirinktą kompostavimo aikštelę, o pripildyti skirtingų rūšių atliekų konteineriai turės būti nugabenti į specialias aikšteles ar atliekų perdirbimo įmones. Vykdamas Jeruzalės tvenkinio valymo darbus susidarys išsiurbtas dumblas (25012,8 m³), augalijos, pašalintos iš tvenkinio atliekos (apie 850 m³), pašalinti medžiai ir krūmai (apie 300 m³), buitinių atliekų apie 0,4 t ir geotekstilinių maišų 13,5 t.

Įvykdžius aukščiau paminėtus darbus bus pradėtas dumblo siurbimas. Valant tvenkinį planuojama pašalinti apie 25012,8 m³, tame tarpe 11941,7 m³ naftos produktais užteršto dumblo. Siekiant įvertinti galimą paviršinio vandens užteršumą, Jeruzalės tvenkinio apylinkėse buvo ištirti 3 paviršinio vandens bandiniai. Nustatyta, kad paviršinio vandens bendroji cheminė sudėtis neviršijo

normų ir reikalavimų. Paviršiniame vandenyje įtekančiame į tvenkinį ir ištekančiame iš jo nustatytos padidintos biogeninių komponentų koncentracijos, tačiau sunkiųjų metalų koncentracijos yra gerokai mažesnės už fonines ir dauguma atvejų mažesnės už laboratorijos nustatymo ribą. Siekiant įvertinti galimą dumblo užterštumą, Jeruzalės tvenkinyje buvo ištirti 24 dumblo bandiniai naftos produktų koncentracijų nustatymui ir 12 bandinių sunkiųjų metalų koncentracijų įvertinimui. Nustatyta, kad pagal LAND 9-2009 reikalavimus labai jautrioms teritorijoms, 6 dumblo bandiniuose naftos produktų koncentracijos viršijo ribines vertes nuo 3 iki 5 kartų. Keliuose bandiniuose buvo nustatytos padidintos sunkiųjų metalų koncentracijos. Cinko (Zn) koncentracija ribinę vertę viršijo 1,46 karto, gyvsidabrio (Hg) – iki 1,1 karto. Tačiau įvertinus suminį užterštumo sunkiaisiais metalais koeficientą (Zd), Jeruzalės tvenkinio dumbblas neviršijo leidžiamos Zd reikšmės (16), o buvo gerokai mažesnis.

Jeruzalės tvenkinio dumblo valymo darbus numatoma atlikti panaudojant žemsiurbę (pvz. Watermaster Classic III). Su paminėta žemsiurbe darbus būtų galima atlikti tvenkinyje ir siurbti dumblą į planuojamoje įrengti dumblo sausinimo aikštelėje suguldytus geotekstilinius maišus. Dumblas į geotekstilinius maišus bus pumpuojamas 1,5 km pulpovamzdžiu. Pagal situacijos sudėtingumą į pulpa pripildytus maišus gali būti įmaišomos medžiagos dumblo dalelių sujungimui į didesnes agregacijas. Numatoma nusaustą dumblą išvežti į sąvartyną, karjerą, panaudojant jį rekultyvacijai ar atliekų aikštelę, galinčią priimti tokio pobūdžio atliekas, ten turi būti atlikti dumblo užterštumo naftos produktais tyrimai. Nustačius, kad dumblo užterštumas viršija ribines vertes, dumbblas turi būti valomas vietoje panaudojant biopreparatą. Iš pulpa pripildytų geotekstilinių maišų per juos prasifiltravęs vanduo per įrengtą naftos gaudyklę bus išleidžiamas į šalia sėsdintuvo esančią griovą. Vanduo savitaka grįš į tvenkinį, kadangi griova tęsiasi iki pat tvenkinio vakarinės dalies, kirsdama Geležinkelio Vilko gatvę, po kuria specialiai polpūdžio, potvynio bei kritulių vandens nutekėjimui įrengta pralaida. Tvenkinio valymo darbų metu numatomas vandens lygio pažemėjimas ne daugiau 0,6 m, todėl siurbiant dumblą bus atliekamas vandens lygio stebėjimas.

Stacionarių oro taršos šaltinių planuojamoje ūkinėje veikloje nebus, todėl oro taršos mažinimo priemonės nenumatomos. Tvenkinio valymo priemonių keliami tarša bus nereikšminga ir laikina. Galimas nežymus kvapų sklidimas siurbiant dumblą į sėsdintuvą, tačiau šis kvapas yra laikinas. Dumblo džiūvimo geotekstiliniuose maišuose metu kvapai į aplinkos orą nesklis, nes geomaišų naudojimo technologija užtikrina kvapų sulaikymą. Esant reikalui kvapų sumažinimui dumblo džiovinimo metu galima panaudoti kalkmilčius, pjuvenas ar durpes.

Veikiant žemsiurbės mechanizmams laikinai į aplinką bus skleidžiamas žemsiurbės variklio triukšmas (74 dBA), tačiau darbai bus vykdomi tik darbo valandų metu nuo 8 iki 18 val., todėl gyventojų netrikdys. Dėl žemsiurbės darbo tvenkinio vandenyje bus skleidžiama nedidelė vibracija, tačiau ji bus juntama tik vandenyje ir tokiu būdu atbaidys gyvūnus.

Atliekant sėsdintuvo likvidavimo darbus, pylimų ir perteklinis gruntas bei humusinio sluoksnio gruntas bus panaudoti dumblo sėsdintuvo vietos rekultyvacijai ir pažeistos aplinkos atkūrimui. Po valymo darbų numatomas pažeistų krantų atstatymas rekultivuojant ir apšėjant daugiametėmis žolėmis.

Tvenkinio valymo darbai nebus vykdomi žuvų neršto metu, žuvų išteklius numatoma atkurti.

Planuojamos ūkinės veiklos vietovė nepatenka į Europinės svarbos saugomų teritorijų tinklą „Natura 2000“ teritorijas, į saugomų teritorijų ribas. Artimiausia saugoma teritorija yra kitoje Jeruzalės gatvės pusėje už 30 m į rytus nuo tvenkinio esantis Verkių regioninis parkas. Planuojamos ūkinės veiklos vietovė nesiriboja su kultūros paveldo teritorijomis.

5¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

Atsižvelgiant į tai, kad planuojamos ūkinės veiklos vieta nepatenka į Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas ir nedaro neigiamo poveikio šalia esančioms šio tinklo teritorijoms, planuojamos ūkinės veiklos poveikio reikšmingumo „Natura 2000“ teritorijoms nustatymas - netikslingas.

6. Pastabos ir pasiūlymai

6.1. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas apie atrankos išvadą turi informuoti visuomenę LR

aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. D1-370 pakeitime (Žin., 2005, Nr. 93-3472; 2008, Nr. 143-5750; 2010, Nr. 2-81; 2010, Nr. 89-4732; 2011, Nr. 58-2790; 2011, Nr. 108-5122) nustatyta tvarka ir apie atliktą visuomenės supažindinimą raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą.

6.2. Vykdam tvenkinio išvalymo darbus, šalia planuojamos ūkinės veiklos teritorijos augančių medžių būklės vertinimas, apsauga, kirtimas ir tvarkymas turi būti vykdomi vadovaujantis LR Želdynų įstatymo (Žin., 2007, Nr. 80-3215; 2010, Nr. 137-6990) nuostatomis.

6.3. Prieš medžių ir krūmų kirtimą, rangovas turi gauti leidimą vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymo Nr. D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių kirtimo ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatais.

6.4. Siurbiant dumblą iš Jeruzalės tvenkinio būtinas vandens lygio stebėjimas. Pažemėjus vandens lygiui apie 0,6 m darbai turi būti stabdomi.

6.5. Tvenkinio išvalymo projekte turi būti nurodyta kaip bus užtikrintas nuskaidrėjusio vandens išleidimas iš sėdintuvo ir kaip bus kontroliuojamas išleidžiamo nuskaidrėjusio vandens procesas, kad būtų išvengta taršos skendinčiomis medžiagomis.

6.6. Atliekant darbus užtikrinti, kad nebus pažeista upelio slėnio teritorijoje esanti miškinės monazolės (*Glyceria nemoralis*), įrašytos į Lietuvos Raudonąją knygą, augimvietė.

6.7. Rengiant žuvų įveisimo tvenkinyje planą, žuvų kiekis ir rūšys turi būti parenkamos atsižvelgiant į LR žemės ūkio ministro ir LR aplinkos ministro patvirtintas Minimalias žuvų ir vežių įveisimo normas (Žin., 2010, Nr. 47-2270; 2012, Nr. 34-1649).

7. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą

7.1. Planuojamos ūkinės veiklos vieta nepatenka į Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas.

7.2. Tvenkinio valymo darbai nebus vykdomi žuvų neršto metu, žuvų išteklių bus atkuriami.

7.3. Derlingą dirvožemio sluoksnį numatyta nuimti, sandėliuoti specialiai tam numatytoje aikštelėje ir panaudoti teritorijos gerbūviui sutvarkyti. Atliekant sėdintuvo likvidavimo darbus, pylimų ir perteklinis gruntas bei humusinio sluoksnio gruntas bus panaudoti dumblo sėdintuvo vietos rekultyvacijai ir pažeistos aplinkos atkūrimui. Po valymo darbų numatomas pažeistų krantų atstatymas rekultivuojant ir apsėjant daugiametėmis žolėmis.

7.4. Susikaupusio dumblo džiovinimui ir laikinam sandėliavimui pasirinkta teritorija nėra priskiriama miško žemei, yra pakankamo ploto norint sutalpinti dumblą taip pat gautas sutikimas iš Nacionalinės žemės tarnybos prie Ūkio ministerijos Vilniaus miesto skyriaus dėl laikino žemės naudojimo. Be to, teritorija, kurioje planuojama įrengti sėdintuvą yra toliau nuo judraus kelio, apsupta medžių ir nuošaliau nuo artimiausių gyvenamųjų namų. Nuo numatomos dumblo sėdintuvo aikštelės 100 m atstumu nėra gyvenamųjų namų. Dumblas bus perpumpuojamas į geotekstilinius maišus, kurie bus sukloti įrengtame dumblo sėdintuve.

7.5. Įgyvendinus projektą pagerės rekreacinės sąlygos.

8. Priimta atrankos išvada – planuojamai ūkinei veiklai, Jeruzalės tvenkinio išvalymo darbams, poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

Direktorius

Raimondas Sakalauskas

Milda Račaitė, tel. 8 706 62024, el. p. m.racaitė@aaa.am.lt

Vilma Lilienė, tel. 8 706 62021, el. p. v.lilienne@aaa.am.lt

Adresatų sąrašas

Vilniaus miesto savivaldybės administracijai

Konstitucijos pr. 3, LT-09601 Vilnius

Tel.: (8 5) 211 2000, faks.: (8 5) 211 2222

Vilniaus visuomenės sveikatos centrui

Kalvarijų g. 153, LT-03221 Vilnius,

Tel.: (8 5) 264 9676, faks.: (8 5) 261 2707

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritoriniam padaliniui

Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius,

Tel.: (8 5) 273 4256, faks.: (8 5) 272 4058

Vilniaus apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai

Švitrigailos g. 18, LT-03223 Vilnius,

Tel.: (8 5) 271 6866, faks.: (8 5) 216 3494

Žiniai

LR AM Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamentui

A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,

Faks.: (8 5) 272 8389